

ОДБОР ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ
СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Комисија за односе с јавношћу и
решавање неодложних питања;
Кнеза Михаила 36, 11000 Београд,
Србија
Број: Сл.
Датум: 12. 05. 2021.

e-mail: sretotanasic@yahoo.com
sreto.tanasic @isj.sanu.ac.rs
predsednik@ossj.rs
Телефон: +381 11 2180-248
+381 11 3208 224
+381 11 3208 221

ЗАКОН О РОДНОЈ РАВНОПРАВНОСТИ ЈЕ ЗАКОН ПРОТИВ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Влада Републике Србије усвојила је на седници од 22. априла 2021. године *Предлог закона о родној равноправности* и *Предлог закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације* и послала их Скупштини на усвајање. Први од тих закона – Закон о родној равноправности – којим се, како Влада наводи „унапређује институционални оквир и стварају услови за спровођење политике једнаких могућности за жене и мушкарце“ – директно залази у проблематику српскога стандардног језика, јер прописује, чак под претњом казни, и употребу родно сензитивног језика. А нормирање употребе стандардног језика није нити може бити у ингеренцији Владе, него искључиво у ингеренцији језичке струке и науке. Србистичку структу и науку у погледу свих питања стандардизације српскога језика представља *Одбор за стандардизацију српскога језика*. Одбор за стандардизацију српског језика је научно-стручно тело које су образовали све институције са целокупног српског језичког простора у чијем је делокругу и брига за очување и неговање српског језика. Један од задатака Одбора јесте и давање предлога државним органима ради сврсисходних решења у области језичке политике.

Иако се предлагачи закона, са двема „министаркама“ на челу (једном „економисткињом“ и једном „физичарком“) нису консултовали са Одбором нити су од њега тражили мишљење о родно сензитивном језику, Одбор за стандардизацију српскога језика досад се двапут оглашавао поводом тог питања. Први пут 24. фебруара 2011, када је донео *Одлуку о питању именовања особа женског пола као носилаца одређених звања и занимања*, што се данас најчешће политички именује језиком родне равноправности. У тој одлуци детаљно је показано и образложено како се у српском језику треба односити према језичким јединицама женског рода које служе као средства за именовање звања, занимања, функција и сл. А други пут 20. октобра 2017. године саопштењем, у којем је образложено на који начин је једино из перспективе лингвистике као науке и њених критеријума могуће приступати актуелној проблематици родно сензитивног језика.

Из текста самога Закона више је него очигледно да су и „министарке“ као предлагачи закона и Влада Републике Србије оглушили о препоруке Одбора за стандардизацију српскога језика, засноване на научним основама. Одредбе Закона о родној равноправности у супротности су са целом историјом норме српскога књижевног језика, а самим тим и са његовим системским и структурним правилима. Наиме, кроз читаву своју историју српски књижевни језик карактерисала је либерална, а не директивна језичка политика. То значи да се при нормирању увек водило рачуна да решење буде не само у складу са структуром српскога језика него и да буде (опште)прихваћено у пракси. Закон о родној равноправности подразумева директивну језичку политику, тј. наметање

језичких облика несвојствених творбеносемантичкој структури српскога језика (као нпр.: *водичица/водичкиња*, *ватрогаскиња/ватрогасиља*, *психолошкиња*, *вирусолошкиња*, *филолошкиња*, *боркиња...*, а шта тек рећи за *бекицу* – „жену бека“, *центархалфињу* или *центархалфицу?*!) или пак лексичкосемантичкој структури српскога језика (нпр.: да ли је *академкиња* „жена академац“ или „жена академик“, да ли је *тренерка* „жена тренер“ или „спортска одећа“, да ли је *генералка* „жена генерал“, „генерална проба“, „генерална поправка“ или „генерално чишћење“, односно: како гласи облик за „жену носача/носиоца“: *носилица/носиља/носилька*; а за „жену дописника“ – *дописница*, или за „жену говорника“ – *говорница*, и да не набрајамо више. Дате и сличне лексеме не да нису својствене српском стандардном језику, него представљају насиље над његовим законитостима, и потпуно негирање либералне језичке политike. Као да су се предлагачи закона угледали на Хрвате, који годинама измишљају речи и на силу их гурају у језик. Досад су те рогобатне хрватске кованице код Срба наилазиле на подсмех, а сада ни Србима очито више није до смејања. И сами ће, ако Закон заживи, морати да уче српски језик и да буду неологистички креативни и сами себи подсмешљиви, а све ради наводног поштовања родне равноправности.

То српском језику и његовим говорницима није потребно. Српски језик и структурно и употребно има саморегултивну моћ. Све што је потребно за богаћење његових изражајних средстава – он једноставно ствара и приhvата без наметања. Он се према потребама развија стварајући и нове речи граматичког женског рода, па и социјалне фемининативе, али му их није могуће наметнути на силу, по „законском декрету“ кад се то некоме, ко уз то још и није упућен у језичке законитости, прохте. Зато је недопустиво да се у име политike или идеологије са нивоа државе пропагира било какав језички инжењеринг, а камоли да се путем закона намеће јавним и државним организацијама речник родно диференцираног језика, у коме се нуди мноштво речи несагласних структури српскога језика, речи које не богате него урушавају његову структуру.

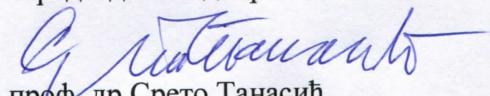
Наведени Закон је без сумње направљен под утицајем Брисела. Зато би се предлагачи и Влада Србије могли угледати на Брисел и кад је у питању његово (не)усвајање. Сведоци смо, наиме, да је ових дана из Декларације о унапређењу социјалне кохезије у Европској унији¹ уклоњен израз „родна равноправност“. Европска уније ето не може да се сагласи ни око употребе самога израза „родна равноправност“, а Србија је пожурила да и Закон о родној равноправности усвоји. Овај Закон је несумњиво ЗАКОН ПРОТИВ СРПСКОГ ЈЕЗИКА. Чланови Одбора за стандардизацију српског језика учествовали су у изради *Допуна и измена Закона о језику и писмима*, који Влада није прихватила. То упућује на недвосмислен закључак: Закон о заштити српског језика и ћирилице није пожељан, али је пожељан Закон против српског језика именован као Закон о родној равноправности. Усвајањем Закона о родној равноправности шаље се јасна порука да Влада мисли да српски језик не треба штитити, него га треба урушавати „декретима“ државе у којој је он основа националаног идентитета.

Одбор за стандардизацију српског језика сматра да је једини који може зауставити ово свесно предузето насиље над српским језиком, насиље које негира законитости његове структуре – председник Републике Србије. У првомајском троброју листа „Блиц“

¹https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2021&mm=05&dd=07&nav_category=78&nav_id=185
4043

председник Републике Србије Александар Вучић на прво питање у интервјуу одговара да не би могао потписати Закон о истополним заједницама, ако га Скупштина усвоји, јер је противан Уставу наше земље. Председник Вучић, међутим, није помињао могућност о непотписивању Закона о родној равноправности којим се обесмишљава струка и дискриминише велики број обичних говорника српског језика. Не верујемо да би председник Републике Србије, у којој је већини грађана српски јези основа националног идентитета, могао потписати закон који је са језичког становишта *закон против српског језика*. Убеђени смо да је и председник свестан чињенице да би – ако се тај Закон о родној равноправности у Скупштини и усвоји – он био у супротности са Уставом и *Законом о забрани дискриминације* – а њиме се уводи дискриминација у сам језик, уводи се вербални деликт и цензура. Јер, никоме се не сме и не може забранити да из српског језика бира ону могућност изражавања која му најбоље одговара, па макар то били и облици граматички неутралног мушких рода. Управо та забрана и јесте суштинска намера Закона о родној равноправности.

Председник Одбора

проф. др Срето Танасић,
дописни члан АНУРС